

WSTĘP

Zarówno programowanie, jak i realizacja polityk rozwoju regionów Unii Europejskiej u progu nowej perspektywy finansowania 2014-2020 wymagają niezbędnych dostosowań do warunków regionalnej i globalnej gospodarki. Transformacja polityk rozwoju powodowana jest zarówno przemianami sfery realnej, jak i wyzwaniem nowej polityki spójności Unii Europejskiej. W sferze realnej gospodarki globalnej i regionalnej obserwowane są zjawiska fazy recesji w piątym cyklu Kondratiewa. Z kolei w polityce spójności Unii Europejskiej sformułowano instrumentarium nowej generacji programowania rozwoju regionalnego (trzeciej generacji strategii rozwoju regionalnego w Polsce). Zdaniem wielu badaczy, w perspektywie programowania 2014-2020 regionalne strategie badań i innowacji na rzecz specjalizacji inteligentnych (*regional innovation strategies for smart specialisations, RIS3*) oraz ich skuteczna realizacja na podstawie kluczowych dostępnych technologii (*key enabling technologies, KETs*) odegrają krytyczną rolę dla dynamizacji rozwoju regionów Unii Europejskiej w warunkach recesywnego otoczenia gospodarczego.

Wynika stąd doniosłość i aktualność zarysowanej tematyki badawczej stanowiącej wyzwanie dla polityków regionalnych, samorządów i badaczy. Prezentowana PT Czytelnikom książka została pomyślana jako głos w dyskusji na temat miejsca i znaczenia polityki innowacyjnej w nowym ładzie strategicznym rozwoju regionów UE ze szczególnym uwzględnieniem regionów polskich. Prezentowane Studia poświęcono zatem szczególnej roli specjalizacji inteligentnych i dostępnych kluczowych technologii w rozwoju polskich regionów, stosując interdyscyplinarne metody badawcze: prawne, strategiczne, modelowania makroekonomicznego i statystyczne.

W publikacji składającej się z jedenastu prac zaprezentowano:

- wybrane zagadnienia z zakresu prawa odnoszące się do polityki rozwoju, w szczególności dotyczące uwarunkowań zwrotu środków i korekt finansowych w projektach finansowanych z funduszy Unii Europejskiej (Gabriela Jyż);
- ocenę minionych generacji strategii rozwoju województw w Polsce oraz postulaty odnoszące się do obecnej, trzeciej generacji takich strategii formułowanych w perspektywie 2020 r. ze szczególnym uwzględnieniem zmiany doktryny polityki rozwoju w polityce regionalnej Unii Europejskiej oraz konsekwencji tych zmian dla polskich województw (Jacek Szlachta);
- problematykę obszarów polityki strategicznej regionu w fazie kolejnej perspektywy programowania rozumianą jako nowy ład strategiczny polityki rozwoju (Andrzej Klasik);
- zweryfikowaną hipotezę o określonych zagrożeniach dla rynku pracy wynikających ze wzrostu innowacyjności procesów oraz wnioski dotyczące możliwości

złagodzenia wskazanych zagrożeń dla rynku pracy przez komplementarny rozwój inteligentnych specjalizacji i tzw. sektora wysokiej szansy (Kazimierz Górka, Marcin Łuszczczyk);

- istotę oraz czynniki i elementy składowe strategii inteligentnej specjalizacji regionów oraz aktualne problemy badawcze i dylematy polityki innowacyjnej (Tadeusz Markowski);
- analizę spójności regionalnych dokumentów strategicznych i programowych z dokumentami przyjętymi do realizacji w UE i na poziomie Kraju oraz zweryfikowaną, autorską procedurę identyfikacji regionalnych specjalizacji inteligentnych i dostępnych kluczowych technologii (Krzysztof Malik, Karina Bedrunka);
- współczesne tendencje rozwoju gospodarczego regionów w kontekście teorii cykli koniunkturalnych (Kazimierz Górka, Marcin Łuszczczyk);
- wielowymiarową analizę statystyczną identyfikacji i parametryzacji potencjałów rozwojowych regionów stymulujących ich specjalizację (Łukasz Mach);
- wielowymiarową analizę i ocenę porównawczą potencjału innowacyjnego badanych województw umożliwiającą sformułowanie rekomendacji dotyczących kierunków polityki intraregionalnej w województwie opolskim (Rozalia Sitkowska);
- przykłady regionalnych, innowacyjnych projektów rozwoju zidentyfikowanych dzięki mapowaniu grup strategicznych (Henryk Brandenburg);
- systematyzację nowych wyzwań w polityce regionalnej Unii Europejskiej, dla realizacji których instrumentem są inteligentne specjalizacje w gospodarce regionu (Anna Jasińska-Biliczak);

Ze względu na zakres tematyczny oraz przedstawione wyniki badań prezentowany tom Studiów adresowany jest przede wszystkim do polityków i urzędników regionalnych, jako zasób wiedzy potencjalnie wspomagający procesy decyzyjne na tym poziomie zarządzania rozwojem, głównie przez oparcie procesów rozwoju na inteligentnych specjalizacjach i dostępnych kluczowych technologiach. Jednocześnie prace zawarte w publikacji mogą być pomocne dla studentów, słuchaczy i doktorantów, a także wszystkich zainteresowanych problematyką rozwoju regionalnego, jak również ekonomią i polityką tego rozwoju.

Krzysztof Malik